VIÐMERKINGAR

SAMBAND
EIRIKUR LINDENSKOV
EIRIKUR@SOSIALURIN.FO
TLF 341800

Grát mítt óruddiliga land

Vit skulu sjálvandi fegnast um herðklappið frá háttvirda tíðarritinum, National Geografic Traveler, sum setti í fjør sett Føroyar á eitt fyrstaplass av 111 oyggjalondum, tá tað snýr seg um at hava reint umhvørvi. Men eftir ein túr ígjøgnum stóran part av landinum við myndatólinum, kann tað vera torført hjá okkum her á blaðnum at skilja, at land okkara uppnáddi hendan fína heiður. Í hesi dømingini kann órudd og burtukast í túsundtonsatali neyvan hava talt serliga nógv, ella má tað hava staðið ómetaliga illa til í øðrum oyggjalondum, sum tíðarritið hevur valt at taka við í metingina.

Hvør hevur ábyrgdina av øllum óruddinum, kann vera torført at gera av, men ilt er at tulka tað øðrvísi, enn at virðingin fyri føroysku náttúruni og bygda- og býraumhvørvinum sær út til at liggja á einum sera lítlum stað millum tey, sum tveita alt hetta frá sær.

Frá politiskari síðu hevur fyri mongum árum síðani verið sett út í kortið, at Føroyar skulu vera ferðamannaland, sjálvt um tað sær út til at ganga rættiliga seint við at fáa hendan dreymin at gerast til veruleika. Nú vil ferðamaðurin neyvan halda seg burtur frá okkara landi orsakað av óruddi og burturkasti, men tað átti at verið eitt mál hjá myndugleikunum at gjørt nakað við hendan trupulleikan, tí hann er stórur. Gløgt er gestsins eyga, verður sagt, og tí er lítil ivi um, at hetta er nakað, sum ferðafólk leggja til merkis. Føroyska náttúran er vøkur, men sera viðbrekin, tí hon er so nakin, og alt sæst langvegis frá. Tí sæst óruddið hjá okkum nógvar ferðir betri, enn tað ger í londum, har trø og annar vøkstur í mongum førum kann fjala slíkt.

Tað kann tykjast óskiljandi, at fyritøkur, stovnar, kommunalir myndugleikar og onnur sleppa avstað við at seta gamlar maskinur, bilskrokkar, bingjur og annað burturkast frá sær á slíkan hátt. Sjálvandi skal pláss vera fyri vinnuligum virksemi, tí tað er hetta, vit liva av. Men tað kann vera torført at skilja, at tað skal bera til at kassera maskinur, útgerð og annað, og so bara seta tað frá sær onkustaðni, har tað stendur og rustar í áravís. Útgerð, sum fyri langari tíð síðani er avskrivað hjá eigaranum, ið má hava skyldu til at beina hetta burtur, ístaðin fyri at lata tað standa sum eina skomm og til ilsku fyri onnur.

Spurningurin er, um myndugleikarnir hava gjørt nóg mikið fyri at áleggja eigarunum at beina óruddið burtur. Ella tað sum verri er: At kommunur (og aðrir almennir stovnar) sjálvar eiga ein part at hesum og tískil ikki koma sær at krevja av øðrum at rudda upp eftir sær. Hiðani kunnu vit bert koma við eini áheitan á allar partar um at vísa ábyrgd, so hesin umfatandi trupulleikin kann komast til lívs.

Sosialurin

Hava næmingarnir við serligum tørvi fingið yvirdosu

FINNUR HELMSDAL
løgtingslimur

Tímatalið til næmingar við serligum tørvi skal skerjast munandi. Hesum boðar Mentamálaráðið frá, nú summarfrítíðin júst er byrjað. Nú eru tað ikki allar familjur, sum hava børn við serligum tørvi, ið kunnu gleða seg til góðar og róligar summarferiur. Men við hesum hevur MMR við vissu oyðilgar feriuna hjá rættiliga nógvum.

Yvirdosu

Orsøkin til skerjingina er, sambært MMR, at ov stórur partur av játtanini til næmingar við serligum tørvi eru brúktur longu nú. Skal játtanin halda, má hvør einstakur næmingur við hesum tørvi fáa væl minni í sín part.

Nú veit eg, líka so væl sum nógv onnur, at ein játtan á løgtingsins fíggjarlóg eigur at vera hildin. Men kemur tað rættiliga ofta fyri, at slíkar játtanir fáa ískoyti gjøgnum eykafíggjarlógir. Hví er tað so umráðandi, at játtanin til hesar næmingar verður munandi skerd, tá vit øll vita, at játtanin hevur verið alt, alt ov lág í óminniligar tíðir. Ella er tað tí tey í MMR eru bangin fyri, at okkara næmingar við serligum tørvi hava fingið yvirdosu fyrru helvtina av fíggjarárinum, og at teir tí mugu undir náðileysa avvenjing seinnu helvtina.

MMR hevur ongan tíð skilt tað

Aftan á smá 9 ár í landspolitikki hevur ein lært, at tað eru ávís viðurskifti, sum embætisverkið antin ikki vil- ella ikki dugur at skilja. Og tykist ein av stóru trupulleikunum hjá MMR at vera, at tey duga ikki at síggja ella skilja avleiðingarnar av, at økið: Næmingar við serligum tørvi, verður so út um øll mørk forsømt, sum tað hevur verið her á landi, ja, so langt eg kann minnast. Og ein er eisini farin at ivast stórliga, um MMR yvir høvur kennur hvørjar skyldur og hvønn leiklut, ráðið átti at havt á hesum øki.

Tað ljóðar kanska sum ein álvarslig ákæra, men tað sær út til, at MMR krossar fingrar og letur standa til og samstundis vónar, at næmingarnir ikki eru alt ov truplir ella tungir fyri lærarar og hinar næmingarnar. Tá næmingarnir við serligum tørvi so eru komnir til ávísan aldur, enda teir vanliga sum eitt trætumál millum MMR og AHR, og so detta teir niður ímillum.

Kundi hugsað mær at verið førur fyri, alment at servera tølini fyri, hvussu nógvir føroyskir næmingar eru farnir gjøgnum fólkaskúlan uttan at fáa nakað sum helst burturúr. Hava næmingarnir við serligum tørvi verið stillir og róligir, so eru teir slopnir at sita, bert teir ikki órógvaðu. Støðan hevur verið verri, tá næmingarnir hava verið óróligir. Og kundi eg eisini hugsað mær at servera tølini alment fyri, hvussu nógvir slíkir næmingar beinleiðis eru koyrdir úr skúlanum. Tí MMR ikki hevur skilt/viljað brynjað skúlarnar/lærararnar til at gevur hesum næmingum viðkomandi tilboð.

Ein kann spyrja, hví sleppur MMR so væl frá hesum? Hvussu ber tað til, at ráðið ikki fyri langari tíð síðan er sundurskrætt av teimum, sum líða undir hesum?

Lærarafelagið

Føroya Lærarafelagið er komið við viðkomandi og skilagóðari viðmerking, nú tíðindi ganga um at skerja tímatalið til næmingar við serligum tørvi. Felagið vísur á óndu ringrásina, sum tílíkur skerjing elvir til og styrkir. Nevniliga, at fáa næminingar ikki viðkomandi og mennandi tilboð, verður uppgávan hjá lærarunum størri og truplari. Tá fara hinir næmingarnir heldur ikki at fáa nøktandi tilboð, tí tíðin verður mest nýtt til serliga tørvin. Endin kann verða, at eingin næmingur fær nóg góða undirvísing, og at lærarin missir hug, tamarhald og alt og velur at rýma.

Lærarafelagið gloymir tó ein týdningarmiklan part í lýsingini av óndu ringrásini. Og tað er familjan hjá næmingunum við serligum tørvi. Hon líður sannliga eisini nógv undir, at teirra barn ikki fær eina skúlatíð, sum mennir og styrkir barnið. Familjan er ikki minsti taparin, tá barnið fær eina skúlatíð við niðurløgum og afturstigum.

Samgonguskjalið

Tað eru smáir fimm mánaðar síðan, at verandi samgonguskjal varð skrivað. Millum høvuðstættirnar í hesum skjalið eru, at næmingar við serligum tørvi skulu fáa munandi betir og meira viðkomandi tilboð, at fólkaskúlin skal styrkjast og gerast meira fjøltáttaður. Við at skerja tímatalið til næmingar við serligum tørvi ger samgongan tað, at støðan hjá næmingum við serligum tørvi versnar, hóast ein helt, at botnurin var náddur. Tað hevur eisini ta avleiðing, at fólkaskúlin viknar og fær enn størri trupulleikar av at klára tær avbjóðingar, sum skola oman yvir hann. Og hvussu ætla tit at ætlaninar um vitanarsamfelagið Føroyar skal gerast veruleiki, samstundis sum tit medvitað knúsa fólkaskúlan.

Mín áheita á samgonguna skal tí vera tann, at játtanin til serligan tørv verður tryggjað við fíggjarnevndarskjali ella eykajáttan, og at tit gloyma alt um at skerja eina játtan, sum framman undan er ein lítil partur av tí, hon skuldi verið. Offrið ikki tey veiku á altarinum fyri kosmetiska forfeingiligheit.

Lesið samgonguskjalið enn einaferð. So síggja tit, hvussu slík skerjing gongur beint móti fleiri av høvuðsboðskapum tykkara. Men kanska finna tit ikki samgonguskjalið aftur, tí tað er nýtt at kynda við í hesum oljuprísdøgum. Tað skuldi ikki verið neyðugt at mint tykkum á, at ein skerjing av hesum slag ikki eigur at verða framd av eini CHE samgongu.

Lesið Sosialin - so eru tit við

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Redaktiónsleiðari: Kári Mikkelsen karim@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Marknaðarleiðari: Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo
Tróndur Skaalum trondur@sosialurin.fo
Høgni Thomsen hogni@sosialurin.fo
Henrietta Hammer henrietta@sosialurin.fo

Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Snorri Brend snorri@sosialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo
Rigmor Dam rigmor@sosialurin.fo
Rólant Waag Dam rolant@sosialurin.fo
Leo Poulsen leo@sosialurin.fo
Dorit Hansen dorit@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
Eydna Skaale eydnaskaale@sosialurin.fo
Anna V. Ellingsgaard anna@sosialurin.fo

Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Niels Petersen niels@sosialurin.fo

Myndamenn:
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Kykmyndir:
Alvin Ellebye Andersen alvin@sosialurin.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:
Nólsoyar Pálsgøta 1, 700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo

Sosialurin í Suðuroy:
tel. 375364 fax 375464
tel. 228814
e-post: aki@sosialurin.fo
e-post: dagfinn@sosialurin.fo

!!! Haldarar
sum ikki hava fingið blaðið, kunnu ringja til 341818 frá kl. 8.00-20.00 og boða frá, leygardag tó frá kl. 11.00-13.00

Uppseting/prent:
Uppseting: Sosialurin
Prent: Prentmiðstøðin
Útgevari:
Sp/f Sosialurin
Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Tórsgøta 1, 100 Tórshavn
Tel. 341800, Fax 341801
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo
varp@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 13[30]

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Mánadagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Týsdagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Mikudagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Hósdagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Frí. kl. 09	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Støðd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39 mm og rúmið millum teigarnar er 4 mm.

Innsent tilfar
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.